

Zastoupení v České republice

Jak prosazovat lidskoprávní agendu v Rusku?

Pohled zblízka 26. 07. 2016 | 13:18 Přečteno 1661 krát

Poněkud ve stínu vzrušených debat o vystoupení Británie z EU, teroristických útoků ve Francii a Německu a dalších událostí proběhla zajímavá diskuse na téma “Jak prosazovat lidskoprávní agendu v Rusku?”, pořádaná zastoupením Evropské komise v Praze a asociací Demas. Možná to bylo i tímto kontextem, ale značná část vystoupení se nesla v téměř apokalyptickém duchu.

Tedy, stav lidských práv v Rusku skutečně nedává sebemenší důvod k optimismu a Kreml soustavně buduje systém, který by ho ohradil proti jakýmkoli vlivům zvenčí. Zákon o tzv. zahraničních agentech, který prakticky odřízl ruské nevládní organizace od zahraničního financování. Soudní procesy nad lidmi, kteří se provinili tím, že na sociálních sítích zveřejnili posměšné karikatury. Fyzické útoky na opoziční aktivisty ze strany neznámých pachatelů. To vše a mnohé další klade (nejen) českým lidskoprávním aktivistům zcela nové výzvy.

Jednou z odpovědí na tuto situaci je snaha bránit ruské aktivisty, kteří jsou v ohrožení. “Vůči aktivistům máme značně flexibilní vízovou politiku, jsme schopni zařídit tzv. sheltery pro ty, kteří jsou v bezprostředním ohrožení života nebo svobody. Stejně tak ministerstvo zahraničí jasně a tvrdě odsuzuje případy represí vůči lidskoprávním aktivistům, což pomáhá v řešení jejich případů,” řekl Jan Látal z transformačního odboru MZV.

S tím souhlasí i Rostislav Valvoda z Prague Civil Society Centre. “Musíme se umět postarat o ty lidi, kteří byli donuceni odejít a chtějí pokračovat ve svých aktivitách,” naráží Valvoda na častý problém, kdy se aktivisté před trestním stíháním uchýlili do ciziny, aby zjistili, že kromě nějaké minimální finanční podpory je nic nečeká. Přirozeně, to musí být úkolem především pro nevládní organizace a ne pro stát.

Jan Látal se s Rostislavem Valvodou shodli na tom, že je potřeba jak podporovat stávající organizace, tak hledat kontakty s dalšími. “Byla by škoda odepsat zavedené organizace, které již si získaly autoritu. Možná to nemusí tak vypadat, ale je to opravdu důležité, v budoucnu se k těmto lidem a skupinám bude možné vztahovat, podobně jako k některým skupinám disidentů za dob Sovětského svazu,” myslí si Valvoda. Jan Látal zase zdůraznil, že je potřeba oslovovat i další vrstvy obyvatel, ale musí jít o jejich iniciativu. “Musí jít o to, že oni budou chtít spolupracovat s námi, my jim nemůžeme vnucovat nějakou agendu,” říká Látal.

V podmínkách, kdy pracovat v Rusku samotném je stále obtížnější, se zájem obrací na ruskojazyčnou diasporu v Evropě. “Loni z Ruska odjelo na 200 tisíc lidí. Pracuje s nimi někdo? My to zkusíme, zveme je na debaty, ale není to jednoduché. Lekají se kritiky na adresu Kremlu, musíme se s nimi bavit bez nějakých -ismů,” vysvětloval Jakub Múčka z Východoevropského klubu, který na půdě Filosofické fakulty UK pořádal sérii velmi zajímavých diskusí. Múčka také apeluje k prvorepublikové tradici pomoci ruským demokratům. “Jenže Ruská akce už je dnes jen historickou vzpomínkou. Málo se vůbec zajímáme o dění v této části Evropy. Česká ukrajinistika je slabá a rusistika na tom není o mnoho lépe. Přitom je spousta myšlenek z té doby, na které by Rusové mohli navazovat,” myslí si Jakub Múčka.

K historickým zkušenostem apeloval i představitel ruské diaspory ve vládní Radě pro národnostní menšiny Alexej Kelin. Ten ve svém exposé načrtl stručné dějiny bílé emigrace, která se snažila ovlivňovat poměry v Sovětském Rusku, včetně balónové akce, kdy se na území SSSR posílaly pomocí balónů letáky. Nebo vysíláním agentů, z nichž většina skončila v Gulagu nebo na popravištích. “Měli bychom se z těchto dějin poučit a nepostupovat metodou slepých uliček. Dějiny bychom měli studovat a vyvarovat se opakování chyb,” řekl Alexej Kelin. Myslím, že jsem nebyl jediný, kdo si v té chvíli pomyslel, že snad se ve vztazích s Ruskem nedostaneme do fáze, kdy za spojení se Západem bude dlouholetý žalář. Ale současně musím přiznat, že to vlastně úplně vyloučit nemohu.

Ondřej Soukup

Autor je redaktorem Hospodářských novin

Publikováno na www.aktualne.cz dne 26. 7. 2016

<http://blog.aktualne.cz/blogy/pohled-zblizka.php?itemid=27753>